

Nr 226.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 22 mars 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

1:o.

att två i statsrådsprotokollet omförmälda områden om tillhopa 3.40 hektar må från hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Linneryd nr 1 under Bruzaholms kronopark i Edshults socken av Jönköpings län försälas till aktiebolaget Metallduk, Bruzaholm, för en köpeskilling av 2,500 kronor, däruti inbegripet ersättning för skada å i kronans ägo kvarvarande mark till följd av vattenuppdämning intill den å extra jägmästaren Knut Falks i statsrådsprotokollet omförmälda karta angivna gräns, samt under villkor i övrigt,

att köpeskillingen erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet;

att bolaget betalar alla med områdenas frånskiljande från stamhemmanet och med lagfart å desamma förenade kostnader; samt

att bolaget förbinder sig att ej uppdämma vattnet i dammarna högre än till den å Falks karta med streckade blå linjer utmärkta gränsen;

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 200 häft. (Nr 226.)

1

2:o.

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Svenshult nr 1 i Ödestugu socken av Jönköpings län blivit genom ägostyckning delad i två delar i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag, den del, som omfattar det av uppskattningsmännen till försäljning föreslagna området, må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

3:o.

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Vissefjärda nr 1 Storegården i Vissefjärda socken av Kalmar län blivit genom ägostyckning fördelad i 28 lotter i huvudsaklig överensstämmelse med det av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta förslaget, lotterna litt. A och D må var för sig på offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

att av ägolotten litt. B ett område om 2.579 hektar må försäljas till Vissefjärda församling mot en köpeskilling av 1,000 kronor och på villkor i övrigt, att köpeskillingen skall till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet kontant erläggas vid tillträdet och att församlingen skall ensam vidkännas de med lagfart å fånget förenade kostnader; samt

att lotterna litt. C, E, F, G, H, I, J, K, L, M + M¹, P, Q, R, S, T, U, V, X, Y, Z, Å, Ä, Ö, Aa och Bb må från egendomen upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för kronan till den växande skog, som finnes å de med litt. a och b betecknade, till vägar för vissa ägolotters gemensamma behov avsedda områden, samt om rätt för Anders Sjöman och hans hustru beträffande boningshuset till lägenheten Anderslund å ägolotten litt. D och för Helena Gustafsson beträffande hennes stuga å ägolotten litt. E att under sin återstående livstid avgiftsfritt kvarbo därstädes;

4:o.

att fem med litt. B, C, D, E och F betecknade lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Fröslöv nr 10 i Valleberga socken av Kristianstads län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

5:o.

dels att lägenheterna Hultatorpet, Smedjetorpet, Grushålstorpet, Östra torpet, Karl Svenssons lägenhet, Karl Konrad Anderssons lägenhet och Karl Anderssons lägenhet må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Fastarp nr 3 i Tvååkers socken av Hallands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för Johan Aron Bertilsson och hans hustru att, så länge de leva, mot en årlig avgäld av 5 kronor bebo den lägenhet de nu innehava å det område, som ingår i Karl Anderssons lägenhet;

dels ock att till Tvååkers kommun må försäljas ett i statsrådsprotokollet omförmänt tomtområde om 1.555 hektar mot en köpeskilling av 3,000 kronor, att vid tillträdet kontant erläggas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, samt under villkor att kommunen, där så påfordras, uppför och för framtiden underhåller lämpligt stängsel i områdets gräns mot kronans mark samt ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart därå förenade kostnader;

6:o.

att, sedan förra militiebostället 1 mantal Ryk nr 1 i Färgelanda socken av Älvsborgs län blivit genom ägostyckning delat i elva lotter, av vilka lägenheterna Lilla Ryk, Backen, Strömmen, Rönningen nr 1, Rönningen nr 2, Sågen, Svärman med Jonstorp, Lugnet och Svenstorp skola utgöra var och en en lott, lägenheten Strandremsan med egendomens rätt till vatten och forsar i Valboån — dock med undantag för vattnet utanför den i kronans ägo behållna delen av egendomen — en lott och egendomen i övrigt den elfte,

dels förstnämnda nio lägenheter må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, under villkor att i upplåtelsen av lägenheten Svärman med Jonstorp icke ingår annan å lägenheten växande skog än den på mossmarken, att Augusta Johannesdotter skall äga i sin livstid avgiftsfritt bebo backstugan Jonstorp och bruka kålgårdsland omkring densamma samt att innehavaren av lägenheten Strömmen skall äga rätt att räta utfartsvägen över lägenheten Backen, så att den ej besväras av flöden;

dels ock lägenheten Strandremsan med ovan omförmälda rätt till vatten och forsar i Valboån må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor; samt

7:o.

att ett i statsrådsprotokollet omförmält område om 6.460 hektar av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Gällkvist nr 1 med kronolägenheten Skara Djurgårdsäng i Skara socken av Skaraborgs län må försälas till staden Skara mot köpeskilling, vars belopp skall på stadens bekostnad bestämmas av tre gode män, av vilka en utses av Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och en av staden samt domaren i orten skall vara den tredje, dock att köpeskillingen ej får understiga ett belopp av 32,300 kronor, samt under villkor i övrigt,

att köpeskillingen erlægges senast å tillträdesdagen och inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet;

att köparen, där så från kronans sida påfordras, uppför och för framtiden underhåller stängsel i områdets gräns mot kronans mark;

att köparen ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

att kronan eller egendomens arrendator tillhöriga byggnader få under tiden till och med år 1925 kvarvara och nyttjas utan ersättning till köparen; samt

att i köpet ej ingå utmed landsvägen befintliga stenmur och stenupplag.

De till dessa ärenden hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblive riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
22 mars 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Petersson anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga ärenden angående försäljning av kronoegendomar eller upplåtande av lägenheter från dylika egendomar, vilka ärenden syntes böra föranleda framställning till riksdagen, samt anförde härom följande:

1:o.

Hos Kungl. Maj:t har aktiebolaget Metallduk, Bruzaholm, anhållit att, efter skedd värdering, få inköpa två områden av kronoparken Bruzaholm i Edshults socken av Jönköpings län, av vilka områden det ena, som å en ansökningen bilagd karta betecknats med litt. A, genom av bolaget verkställd dammanläggning delvis komme att översvämmas av vatten och det andra, å samma karta betecknat med litt. B, vore avsett för en tillämnad dammbyggnad.

[1.]
*Bruzaholms
kronopark i
Jönköpings
län.*

Bolaget har framhållit, att den kraft, som genom vattenuppdämningen upptoges, dels dreve bolagets vävstolar och övriga maskiner, dels användes för belysning av en stor del av Bruzaholms samhälle och dels vore ämnad att elektrifiera och belysa Ingatorps kyrkby, varför ett beviljande av bolagets anhållan även komme att vara till gagn för såväl Bruzaholms som Ingatorps samhällen i deras helhet.

Sedan domänstyrelsen anbefallts att efter vederbörandes hörande avgiva utlåtande i ärendet, har domänstyrelsen med skrivelse den 22 november 1917 överlämnat yttranden av vederbörande skogstjänstemän samt domänintendenten, förste lantmätaren och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet ävensom en av extra jägmästaren Knut Falk år 1916 över en del av Bruzaholms kronopark upprättad karta, varå utlagts gränser för högsta vattenuppdämningen och för den mark, som låge 1.2 meter över sagda gräns.

Av handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Områdena äro belägna invid kronoparken Bruzaholms norra gräns mot Fusekvarns ägor, som tillhöra sökande bolaget, samt å ägorna till det jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 24 januari 1890 jämte andra delar av Bruzaholms gods till kronopark inköpta hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Linne-ryd nr 1. Områdena äro till sin huvudsakliga omfattning jämlikt domänstyrelsens beslut utarrenderade till bolaget under 3 år från den 14 mars 1917 mot ett årligt arrende av 125 kronor.

Områdena hava en ytvidd av 3.40 hektar med ett markvärde av 172 kronor 40 öre.

Å områdena växande skog har av överjägmästaren uppskattats till 1,627 kronor, varvid värdet uppgives hava beräknats efter högsta pris under någorlunda normala förhållanden.

Den kronoparken tillhörande del av vattenkraften i det vattendrag, en bäck eller mindre å, där dammarna äro avsedda att uppföras, är ringa och har ej ansetts i och för sig äga något värde. Den värde-minskning, som områdena närmast angränsande mark skulle undergå genom uppdämningen i vattendraget, har uppskattats till 17 kronor 60 öre.

Inalles skulle enligt dessa värderingar ersättningsbeloppet uppgå till 1,817 kronor.

Såväl skogstjänstemännen som vederbörande domänintendent och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet hava förklarat sig icke hava något att erinra mot försäljningen.

Då områdena icke vore behöfliga för kronoparkens skötsel och med hänsyn till den fördel för orten, som ett utnyttjande av vattenkraften i berörda bäck komme att medföra, har domänstyrelsen hemställt om områdenas försäljning till sökande bolaget. Köpeskillingen har av domänstyrelsen föreslagits till 2,500 kronor. Såsom villkor vid försäljningen har styrelsen ansett böra föreskrivas, att vattnet i dammarna ej finge uppdämmas högre än till den å Falks karta med streckade blå linjer utmärkta gränsen.

Jag anser mig kunna biträda domänstyrelsens förslag. Enligt inhämtade upplysningar från vattenfallsstyrelsen möter från synpunkten av de intressen denna styrelse företräder icke något hinder mot att de ifrågavarande områdena försäljas till sökande bolaget. Det synes kunna bli till avsevärd fördel för ortsbefolkningen, om överlåtelsen kommer till stånd och bolaget därigenom sättes i tillfälle att till fullo utnyttja sin vattenrätt. Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att ifrågavarande två områden om tillhopa 3.40 hektar må från hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Linneryd nr 1 under Bruzaholms kronopark i Edshults socken av Jönköpings län försäljas till aktiebolaget Metallduk, Bruzaholm, för en köpeskillning av 2,500 kronor, däruti inbegripet ersättning för skada å i kronans ägo kvarvarande mark till följd av vattenuppdämning intill den å Falks förenämnda karta angivna gräns, samt under villkor i övrigt,

att köpeskillingen erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet;

att bolaget betalar alla med områdenas frånskiljande från stamhemmanet och med lagfart å desamma förenade kostnader; samt

att bolaget förbinder sig att ej uppdämma vattnet i dammarna högre än till den å Falks karta med streckade blå linjer utmärkta gränsen.

2:o.

[2.]
Svenshult nr
1 i Jönköpings
län.

Kronoegendomen 1 mantal Svenshult nr 1 i Ödestugu socken av Jönköpings län är utarrenderad till den 14 mars 1920 mot ett årligt arrende av 650 kronor. Egendomen är belägen 15 kilometer från Hoks station å Halmstad—Nässjö järnväg. Den innehåller en areal av 353.725 hektar, därav 27.752 hektar tomter och åker, 70.108 hektar äng, 254.273 hektar betes- och skogsmark samt 1.592 hektar impediment.

Byggnaderna å egendomen äro i allmänhet gamla och otidsenliga samt för egendomens behov otillräckliga.

Vid egendomen finnas torpen Stora Norrängen, Fällan och Johannesberg.

Uppskattningsmännen, som funnit skäl till styckning av egendomen eller avsöndring därifrån i syfte att bilda egna hem ej föreligga, hava på grund av egendomens närbelägenhet till Eckersholms kronopark ifrågasatt, att egendomen i sin helhet måtte bibehållas i kronans ägo och överlåtas till skogsstatens förvaltning för att likasom de intilliggande kronoegendomarna Haborarp, Knutstorp och Ulvstorp förenas med nämnda kronopark. Skulle det anses, att huvudgårdens inägor med den öster därom belägna betes- och skogsmarken borde försälas på grund av att byggnaderna vore gamla och delvis fallfärdiga samt tarvade ombyggnad och med hänsyn till att nämnda skogsmark vore mindre lämplig till skogsbörd, hava uppskattningsmännen i likhet med vid förrättningen närvarande jägmästaren ansett lämpligt, att eventuellt saluområde borde omfatta de å en av A. M. Lindeblad år 1906 över egendomen upprättad karta, undersökt och kompletterad år 1916 av lantmäteriauskultanten G. A. Tydén, inom röda gränslinjer innefattade områden med en areal av 118.367 hektar, därav 17.872 hektar tomter och åker, 38.458 hektar äng, 61.560 hektar betes- och skogsmark och 0.477 hektar impediment. Egendomens övriga område med torpen borde bibehållas i kronans ägo och förenas med ovannämnda kronopark.

Uppskattningsmännen hava åsatt försäljningsområdet ett saluvärde av 23,250 kronor, därav för den växande skogen 10,000 kronor.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har biträtt uppskattningsmännens och jägmästarens förslag om huvudgårdens försäljning och förordat, att återstående delen av egendomen måtte överlämnas till skogsväsendet för att, tillagd kronoparken Eckersholm, förvaltas såsom kronopark. Angående saluvärderingen av det till försäljning föreslagna området har överjägmästaren anfört, att priset å vedskogen vore efter

nu gällande priser väl lågt beräknat till 4 kronor kubikmetern, och föreslagit en höjning av priset till 6 kronor kubikmetern eller inalles med 1,326 kronor, varigenom saluvärdet i avrundat tal komme att uppgå till 24,600 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens av överjägmästaren tillstyrkta förslag samt ansett, att det till försäljning föreslagna området borde genom ägostyckning fränskiljas egendomen, alldenstund detsamma innehölle mera än en femtedel av egendomens hela ägovidd.

Domänstyrelsen har biträtt detta förslag. Beträffande vedskogens värde å det till försäljning föreslagna området har styrelsen ansett, att det borde höjas på sätt överjägmästaren föreslagit, i följd varav saluvärdet å området i dess helhet borde bliva 24,600 kronor. Då egendomens arrendator icke genom verkställd nybyggnad till någon del redovisat den för nybyggnad under löpande arrendeperiod anslagna summa, 1,300 kronor, borde kronan enligt domänstyrelsens mening förbehållas rätt att vid försäljningen av förberörda område uppbära nämnda belopp.

Efter framställningar från domänstyrelsen har Eders Kungl. Maj:t tidigare förordnat, att kronoegendomarna Haborarp, Knutstorp och Ulvstorp skola tilläggas Eckersholms kronopark. *Departements
chefen.*

Jag biträder uppskattningsmännens av samtliga myndigheter tillstyrkta förslag om försäljning av ovan angivna del av nu ifrågavarande egendom, varvid rätt till oredovisad nybyggnadssumma bör förbehållas kronan. Sedan försäljningsfrågan blivit avgjord, torde beslut böra fattas rörande egendomens disposition i övrigt. Jag hemställer alltså nu, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Svenshult nr 1 i Ödestugu socken av Jönköpings län blivit genom ägostyckning delad i två delar i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag, den del, som omfattar det av uppskattningsmännen till försäljning föreslagna området, må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor.

3:o.

[3.]
Vissefjärda
nr 1 Store-
gården i
Kalmar län.

Kronoegendomen 1 mantal Vissefjärda nr 1 Storegården i Vissefjärda socken av Kalmar län är utarrenderad till den 14 mars 1919 mot ett årligt arrende av 657 kronor. Egendomen är belägen invid Vissefjärda järnvägsstation. Den har innehållit en areal av 122.826 hektar, därav 18.981 hektar tomt och åker, 32.391 hektar äng och odlingsmark, 69.509 hektar avrösningsjord och 1.945 hektar impediment. Härav har emellertid dels försålts till Vissefjärda församling ett område av 1.049 hektar dels ock till Karlskrona—Växjö järnvägsaktiebolag överlåtits två områden om tillhopa 4.056 hektar. Nuvarande arealen är alltså 117.721 hektar.

Vid en den 20 juni 1917 avslutad uppskattningsförrättning å egendomen hava uppskattningsmännen, med hänsyn till att egendomens behållna areal ej vore större än ovan angivits och att någon annan kronoegendom ej angränsade densamma, ansett lämpligast, att egendomen vid arrendetidens slut försåldes efter styckning. Förutom ifragavarande kronoegendom gränsade endast den i enskild ägo varande egendomen Södra Målatorp intill Vissefjärda järnvägsstation. Från det senare hemmanet hade endast upplåtits ett fåtal tomter och det hade knappast varit möjligt för arbetare att förkaffa sig tomt intill järnvägsstationen. I orten hade länge varit ett önskemål från arbetarbefolkningen att invid stationen kunna få platser för bostäder.

Uppskattningsmännen hava i anledning härav föreslagit, att egendomen måtte försäljas, fördelad i följande, å en av förste lantmätaren O. Götherström år 1896 över egendomen upprättad, av extra lantmätaren Harald Malmberg år 1915 undersökt och kompletterad karta utmärkta 13 områden, nämligen

Namn	Litt. å kartan	Areal hektar	Saluvärde kronor	Namn	Litt. å kartan	Areal hektar	Saluvärde kronor
Huvudgården	A	53.847	18,190	—	H	0.322	580
Skolplan	av B	2.579	1,000	—	I	0.245	390
Sågplan	C	14.727	9,900	—	J	1.353	1,020
—	D	28.874	22,000	—	K	0.641	640
Stocketorpet	E	13.191	9,850	—	L	0.614	490
—	F	0.296	475	—	M och M ¹	0.680	630
—	G	0.341	615				

De å kartan med litt. N och O betecknade områdena tillhöra Karlskrona—Växjö järnvägsaktiebolag. De med ägofigurerna nr 127 och 128 betecknade områdena av lotten litt. B utgöras av den till Vissefjärda församling upplåtna skolplanen, vilken ej medtagits i lottens här-
ovan uppgivna areal och ej heller vid värderingen av lotten i fråga.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lotten litt. A måtte försäljas på de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor, att ovan i tabellen angivna del av lotten litt. B måtte hembjudas till inlösen för det föreslagna saluvärdet till Vissefjärda församling, som genom sitt ombud, kyrkoherden A. Thörn, anhållit att få köpa ifrågavarande område till utvidgning av församlingens skolplan, att lotten litt. C måtte hembjudas till inlösen för föreslaget saluvärde åt den nuvarande innehavaren Thure A. Karlsson, som ägde därå uppförda byggnader, att lotten litt. E måtte hembjudas till inlösen för föreslaget saluvärde till torparen Peter Olsson, som innehaft lotten i 13 år, samt att lotten litt. D, en jordbrukslägenhet, och bostadslägenheterna litt. F, G, H, I, J, K, L och M + M¹ måtte utbjudas till försäljning under hand.

Vid försäljningen av lotterna litt. D och E borde enligt uppskattningsmännens förslag förbehåll göras beträffande litt. D om rätt för nuvarande innehavarna av lägenheten Anderslund, Anders Sjöman och hans hustru, att, så länge de levde, avgiftsfritt få kvarbo i boningshuset å lägenheten och beträffande litt. E om enahanda rätt för ogifta Helena Gustafsson beträffande en av henne nu bebodd stuga å lägenheten.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har biträtt uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren i södra distriktet har ej haft något att anmärka mot den föreslagna försäljningen eller mot de värden, som åsatts skogen å de olika försäljningslotterna.

På anmodan av domänstyrelsen att, därest förslaget, i vad det avsåge upplåtande av tomtområden, ej uppgjorts med beaktande av de av riksdagen i dess skrivelse den 29 augusti 1914, nr 237, angående lägenhetsupplåtelser vid kronoegendomarna Pålsboda och Folkasboda i Örebro län angivna grunder för upplåtande av lägenheter från kronoegendom, avgiva det yttrande, eventuellt förslag, vartill omständigheterna kunde föranleda, särskilt med hänsyn till huruvida den del av den med litt. C betecknade lägenheten, som låge närmast stationsområdet, ej lämpligen borde uppdelas i mindre tomtområden, har Kungl. Maj:ts befallningshavande därefter med skrivelse den 14 januari 1918 till domänstyrelsen inkommit med yttrande från domänintendenten i länet.

Domänintendenten, som därvid meddelat sig med vederbörande uppskattningsmän, har i ärendet anfört huvudsakligen följande.

Uppgörande av sådan tomtplan, som i riksdagens förberörda skrivelse angåves, syntes i förevarande fall ej vara av behovet påkallat. Vissefjärda stationssamhälle, varest för närvarande finnes endast 7 till 8 lägenheter, syntes nämligen domänintendenten ej äga sådana utvecklingsmöjligheter, att en tomtplan inom en överskådlig framtid skulle bliva erforderlig för samhället. Någon industri, förutom en obetydlig sågverksrörelse, dreves ej inom samhället, och några särskilda förutsättningar för uppblomstrande av någon dylik finnes icke. Det intill kronoegendomen belägna hemmanet Södra Målatorp, å vars ägor stationsområdet vid Vissefjärda utlagts, vore till följd av dess belägenhet lika lämpligt att uppdelas i tomter som kronoegendomen. En tomtindelning av denna senare komme att sakna egentlig betydelse, om ej dylik indelning även verkställdes å hemmanet Södra Målatorps område. Redan det antal tomter, som enligt uppskattningsförslaget skulle utläggas, komme enligt uppskattningsmännens förmenande knappast att för närvarande finna köpare. För att samhällets framtida behov av tomter skulle bliva tillgodosett till rimliga priser, ansåge dock uppskattningsmännen, att jämväl den med litt. C betecknade lotten lämpligen kunde uppdelas i följande mindre tomtområden, nämligen

Litt. å kartan	Areal hektar	Saluvärde kronor	Litt. å kartan	Areal hektar	Saluvärde kronor
C	2.493	3,540	X	0.613	465
P	0.632	635	Y	0.608	765
Q	0.387	610	Z	0.742	770
R	0.521	710	Å	0.564	630
S	0.506	465	Ä	1.064	940
T	0.560	670	Ö	1.200	1,565
U	0.523	525	Aa	1.504	1,890
V	0.567	725	Bb	1.790	2,035

Härjämte borde de med litt. a och b å kartan betecknade områdena om tillsammans 0.223 hektar avsättas till vägar; och borde dessa områden, sedan å desamma växande skog avverkats för kronans räkning, utan särskild avgift tilläggas de ur den ursprungliga lotten litt. C utbrutna tomterna såsom gemensam areal.

Den med litt. C betecknade lägenheten om 2.493 hektar borde

hembjudas förenämnde Thure A. Karlsson. Övriga ur den ursprungliga lotten litt. C utbrutna tomter borde utbjudas under hand.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har såsom eget yttrande instämt i vad domänintendenten anfört.

Domänstyrelsen har mot förslaget, sådant det slutligen förelegat, ej haft annat att erinra, än att lotten litt. D borde med hänsyn till dess tillgång på skog och saknad av åbyggnad säljas å auktion.

Jag anser mig kunna till alla delar biträda domänstyrelsens förslag, enligt vilket den i den första tabellen upptagna lotten litt. C skulle säljas fördelad i de 16 lotterna enligt den senare tabellen. Hela antalet försäljningslägenheter blir alltså 28.

*Departements-
chefen.*

Något utverkande av tillstånd till hembjudande av lotterna litt. C och E till vissa personer erfordras icke med hänsyn till gällande bestämmelser om lägenhetsupplåtelser.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Vissefjärda nr 1 Storegården i Vissefjärda socken av Kalmar län blivit genom ägostyckning fördelad i 28 lotter i huvudsaklig överensstämmelse med det av mig tillstyrkta förslaget, lotterna litt. A och D må var för sig på offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

att av ägolotten litt. B ett område om 2.579 hektar må försäljas till Vissefjärda församling mot en köpeskilling av 1,000 kronor och på villkor i övrigt, att köpeskillingen skall till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet kontant erläggas vid tillträdet och att församlingen skall ensam vidkännas de med lagfart å fånget förenade kostnader; samt

att lotterna litt. C, E, F, G, H, I, J, K, L, M + M¹, P, Q, R, S, T, U, V, X, Y, Z, Å, Ä, Ö, Aa och Bb må från egendomen upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för kronan till den växande skog, som finnes å de med litt a och b betecknade, till vägar för vissa ägolotters gemensamma behov avsedda områden, samt om rätt för

Anders Sjöman och hans hustru beträffande boningshuset till lägenheten Anderslund å ägolotten litt. D och för Helena Gustafsson beträffande hennes stuga å ägolotten litt. E att under sin återstående livstid avgiftsfritt kvarbo därstädes.

4:o.

[4.]
Fröslöv nr 10
i Kristian-
stads län.

Förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Fröslöv nr 10 i Valleberga socken av Kristianstads län är utarrenderat till den 14 mars 1920 mot ett årligt arrende av 2,250 kronor. Egendomen, som är belägen 2 kilometer från Hedvigsdals och 1 kilometer från Svenstorps järnvägsstationer, har en areal av 67.307 hektar, därav 65.562 hektar åker, 0.091 hektar äng och 1.654 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande med innehavarna tillhöriga bostadshus försedda lägenheter måtte med nedan angivna, å en av t. f. extra lantmätaren Herman Lindahl år 1916 över egendomen upprättad karta med röda gränslinjer utmärkta områden upplåtas till innehavarna, nämligen

Littera å kartan	Ägofigurer å kartan	Areal hektar	Saluvärde kronor
B	1, av 20, av 21, av 22	1.871	1,880
C	2, av 18, av 20, av 21, av 22	1.871	1,880
D	4, av 17, av 18, 19, av 20, av 21, av 22	1.871	1,500
E	5—9, av 10	1.853	1,400
F	3	0.05	50

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

I enlighet härmed hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fem med litt. B, C, D, E och F betecknade lägenheter må var för sig med här ovan angivet område från förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Fröslöv nr 10 i Valleberga socken av Kristianstads län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar.

5:o.

Förra kronofogdebostället 1 mantal Fastarp nr 3 Olof Larsgård i Tvååkers socken av Hallands län är utarrenderat till den 14 mars 1919 för 1,060 kronor om året. Egendomen, som är belägen invid Tvååkers järnvägsstation, vilken delvis ligger å dess ägor, har efter skedda upplåtelse av mark till järnvägen m. m. samt med frånräknande av allmänna vägar en areal av 123.955 hektar, därav 72.564 hektar åker och tomter, 2.022 hektar äng och odlingsmark, 47.381 hektar betes- och skogsmark samt 1.988 hektar impediment. Egendomen har på arrende innehafts av Tvååkers kommun, som därstädes uppfört ett försörjningshem.

[5.]
Fastarp nr 3
i Hallands
län.

Å egendomen finnas tio med innehavarna tillhöriga hus försedda lägenheter, Storelassatorpet, Hultatorpet, Smedjetorpet, Grushålstorpet, Östra torpet, Karl Svenssons lägenhet, Karl Konrad Anderssons lägenhet, Lovisa Johanssons lägenhet, Johan Aron Bertilssons lägenhet och Karl Anderssons lägenhet.

Uppskattningsmännen hava föreslagit försäljning av dessa lägenheter med undantag av Storelassatorpet samt Lovisa Johanssons och Johan Aron Bertilssons lägenheter ävensom att kommunen måtte få köpa ett område till försörjningshemmet.

Beträffande Storelassatorpet hava uppskattningsmännen anfört, att detta omfattade det enda markinnehav, som kronan hade kvar av egendomen väster om den genom egendomen löpande västkustbanan. Med all sannolikhet kunde redan nu förutses, att järnvägen framdeles behöfve utvidga sitt stationsområde och, när så en gång skulle ske, behöfve mark tagas i anspråk från detta torp. Därtill komme, att torpets mark vore av svag beskaffenhet och således, om den värderades för jordbruksändamål, finge ett jämförelsevis lågt värde, under det att jorden vore lämplig för byggnadsändamål och framdeles torde bliva efterfrågad för tomtändamål.

I fråga om Lovisa Johanssons och Johan Aron Bertilssons lägenheter hava uppskattningsmännen, vid det förhållande att den förra åtnjuter understöd av kommunen och den senare är sinnessjuk, föreslagit, att besittningsrätt till lägenheterna måtte förbehållas dem samt beträffande Bertilssons lägenhet även dennes hustru. Förstnämnda lägenhet ligger å den del av egendomen, som icke nu är föreslagen till försäljning. Den senare lägenheten ingår i området för Karl Anderssons lägenhet. För densamma har föreslagits en årlig avgäld av 5 kronor.

De till försäljning föreslagna lägenheterna, som å en av lantmäteri-

auskultanten John Ollner år 1916 upprättad karta över egendomen utmärkts med röda gränslinjer, hava med nedannämnda arealer åsatts följande saluvärden:

	Areal hektar	Saluvärde kronor
Hultatorpet	3.888	2,250
Smedjetorpet	8.495	4,850
Grushålstorpet	9.185	2,700
Östra torpet.....	13.121	5,400
Karl Svenssons lägenhet.....	0.225	720
Karl Konrad Anderssons »	0.735	1,050
Karl Anderssons »	3.486	2,000
Tvååkers försörjningshem	1.555	3,000

Uppskattningsmännen hava meddelat, att ännu icke alla de tomter, som kronan år 1904 försålde från egendomen, vore bebyggda. Emellertid vore stationssamhället stätt i rask utveckling, och förutsättningar syntes föreligga för att denna skulle fortsätta. Om något årtionde skulle antagligen ånyo bliva efterfrågan å tomter från egendomen.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har hemställt om bifall till uppskattningsmännens förslag, vilket tillstyrkts även av vederbörande överjägmästare och domänstyrelsen.

På grund av vad sålunda blivit anfört och i enlighet med domänstyrelsens hemställan tillstyrker jag, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

dels att lägenheterna Hultatorpet, Smedjetorpet, Grushålstorpet, Östra torpet, Karl Svenssons lägenhet, Karl Konrad Anderssons lägenhet och Karl Anderssons lägenhet må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen 1 mantal Fastarp nr 3 i Tvååkers socken av Hallands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för Johan Aron Bertilsson och hans hustru att, så länge de leva, mot en årlig avgäld av 5 kronor bebo den lägenhet, de nu innehava å det område, som ingår i Karl Anderssons lägenhet;

dels ock att till Tvååkers kommun må försäljas ovannämnda tomtområde om 1.555 hektar mot en köpeskilling av 3,000 kronor, att vid tillträdet kontant erläggas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet.

samt under villkor att kommunen, där så påfordras, uppför och för framtiden underhåller lämpligt stängsel i områdets gräns mot kronans mark samt ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart därå förenade kostnader.

6:o.

Förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Stora Ryk nr 1 med $\frac{1}{4}$ mantal Lilla Ryk nr 2 i Färgelanda socken av Älvsborgs län var utarrenderat till den 14 mars 1916 mot ett årligt arrende av 1,660 kronor. Arrendet har sedan blivit förlängt att gälla till den 14 mars 1918, varefter egendomen utarrenderats på ytterligare ett år till den 14 mars 1919 mot ett årligt arrende av 1,550 kronor.

[6.]
Ryk nr 1 i
Älvsborgs län.

Egendomen är belägen 3 kilometer från Färgelanda och 2 kilometer från Ödeborgs järnvägsstationer. Den innehåller en areal av 268.534 hektar, därav 105.013 hektar tomt och åker, 7.100 hektar äng, 146.864 hektar skogsmark och 9.557 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att upplåtelse måtte ske av följande lägenheter, över vilka distriktslantmätaren C. G. Taube upprättat särskilda kartor ifrån en av extra lantmätaren K. Aspgren år 1913 över egendomen upprättad karta, nämligen:

Namn	Areal hektar	Saluvärde kronor
Lilla Ryk	18.755	3,800:—
Backen	18.443	6,200:—
Strömmen	16.527	3,200:—
Rönningen nr 1	5.880	900:—
Rönningen nr 2	10.277	1,800:—
Sågen	7.933	850:—
Svärman med Jonstorp	8.713	800:—
Lugnet	20.361	3,800:—
Svenstorp	18.585	3,400:—

Lägenheterna Lilla Ryk, Backen och Strömmen äro försedda med kronan tillhöriga hus och lägenheterna Rönningen nr 1, Rönningen nr 2, Sågen och Svärman med egendomens arrendator tillhöriga hus.

Såsom särskilda villkor vid försäljningen hava uppskattningsmännen föreslagit, beträffande samtliga lägenheter, att rätt till vatten och fall i Valboån måtte undantagas från försäljningen, samt i övrigt att såväl

huvudgården som övriga lägenheter måtte tillförsäkras rätt till utfartsväg över Lilla Ryk och till bro vid Dyrtorpskvarn, att lägenheten Strömmen måtte erhålla rätt till utfartsväg över Backen samt rätt att rätta utfartsvägen, så att den ej besvärades av flöden, att Rönningen nr 1 och 2 samt Svärman måtte tillförsäkras rätt till utfartsväg över huvudgården, att ingen växande skog med undantag av den å mossmarken måtte ingå i försäljningen av Svärman samt att innehavaren av backstugan Jonstorp, Augusta Johannesdotter, måtte berättigas att i sin livstid avgiftsfritt bebo denna backstuga samt bruka kålgårdsland omkring densamma.

Vidare hava uppskattningsmännen föreslagit, att en lägenhet, benämnd Strandremsan, med egendomens rätt till vatten och fall i Valboån måtte säljas, samt därvid anfört att, då lägenhetens värde vore helt beroende på vattnets värde, sakkunnig utredning däröver vore nödvändig, innan värde kunde sättas på lägenheten.

Lägenheten Strandremsans areal utgör 1.782 hektar skogsmark. Som spekulanter å densamma med vattenrätten hava anmält sig dels Ödeborgs bruks aktiebolag, dels ock Aug. Andersson med flera i Färge-landa stationssambälle, enligt uppgift för samhällets räkning.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

På framställning av domänstyrelsen anbefalldes Kungl. Maj:t den 31 juli 1914 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att förordna lämplig person att såsom sakkunnig biträda uppskattningsmännen vid saluvärdering av lägenheten Strandremsan.

Sedan till följd härav utredning om vattenkraftens storlek och värde verkställdes av distriktschefen i västra väg- och vattenbyggnadsdistriktet överstlöjtnanten Th. Helleberg, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med skrivelse den 20 januari 1916 till domänstyrelsen överlämnat densamma.

Av berörda utredning och övriga handlingar framgår, att egendomen tillstötter Valboån utom vid lägenheten Strandremsan dels längre upp å en sträcka av ungefär 30 meter mitt för lägenheten Sågen, dels längre ned vid lägenheten Strömmen och utmed huvudgårdens betesmark. Utanför Sågen rinner ån lugn utan något mätbart fall, vid Strömmen finnes vid en förträngning av vattendraget en fors av 0.8 meters höjd. Å den del av ån, som berör Strandremsan, ligger det fall, varå värdering skett, nämligen Dyrtorpsfallet med en fallhöjd av 3.65 meter. Vid nedre gränsen av Strandremsan förekommer jämväl 0.2 meters fall. Vid Dyrtorpsfallet finnes ett verk, innehållande kvarn med tre par stenar

och siktverk samt en mindre kraftstation. Verket ligger på hemmanet Dyrtorps strand och tillhör det nedanför belägna Ödeborgs bruk samt drives med en turbin av enligt uppgift 170 hästkrafters effekt. Värdet av kronans del i fallet har av distriktschefen Helleberg beräknats till 11,000 kronor.

Vederbörande arrendeuppskattningsmän hava därefter yttrat sig rörande dispositionen av lägenheten Strandremsan och, då den till lägenheten hörande jorden utgjordes av ljungbevuxen, oländig betesmark och icke hade annat värde än för disposition av vattnet, föreslagit ett saluvärde å lägenheten av 11,000 kronor.

Genom kammarkollegiets beslut den 4 september 1917 hava hemmanen Stora Ryk nr 1 och Lilla Ryk nr 2 i jordeboken sammanförts och däri bland kronoegendomar under allmän disposition upptagits såsom ett hemman om ett oförmedlat och nuvarande mantal med benämningen Ryk nr 1.

Domänstyrelsen har biträtt uppskattningsmännens förslag. Lägenheternas avskiljande syntes enligt domänstyrelsens mening böra ägas rum genom ägostyckning, då vägförhållandena skulle ordnas samt rätt till vatten och forsar i Valboån kunde läggas till den lott, som skulle utgöras av lägenheten Strandremsan, samt nödiga utfartsvägar beredas för lägenheterna.

Vattenfallsstyrelsen har i utlåtande den 18 december 1917 anført, att Dyrtorpsfallet ej hade sådant läge eller energimängd, att dess bibehållande i kronans hand syntes vattenfallsstyrelsen påkallat med hänsyn till de statsintressen, styrelsen hade att bevaka. På grund härav funne styrelsen — som i likhet med distriktschefen Helleberg ansåge det nedre fallstråket utan nämnvärt värde — intet vara att erinra mot domänstyrelsens hemställan om fallets försäljning, därvid priset för det samma — inberäknat lägenheten Strandremsan — dock icke borde få understiga det av Helleberg åsatta värdet, 11,000 kronor.

Jag biträder domänstyrelsens förslag utan annan jämkning, än att jag anser egendomens rätt till vattnet i Valboån böra behållas i kronans hand, så vitt angår den del av vattendraget, som stöter intill de ägor, vilka skola bevaras i kronans ägo, nämligen förenämnda betesmark.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan förra militiebostället 1 mantal Ryk nr 1 i Färgelanda socken av Älvsborgs län blivit genom

*Departements-
chefen.*

ägostyckning delat i elva lotter, av vilka lägenheterna Lilla Ryk, Backen, Strömmen, Rönningen nr 1, Rönningen nr 2, Sågen, Svärman med Jonstorp, Lugnet och Svenstorp skola utgöra var och en en lott, lägenheten Strandremsan med egendomens rätt till vatten och forsar i Valboån — dock med undantag för vattnet utanför den i kronans ägo behållna delen av egendomen — en lott och egendomen i övrigt den elfte,

dels förstnämnda nio lägenheter må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar under villkor, att i upplåtelsen av lägenheten Svärman med Jonstorp icke ingår annan å lägenheten växande skog än den på mossmarken, att Augusta Johannesdotter skall äga i sin livstid avgiftsfritt bebo backstugan Jonstorp och bruka kålgårdsland omkring densamma samt att innehavaren av lägenheten Strömmen skall äga rätt att räta utfarts-vägen över lägenheten Backen, så att den ej besväras av flöden;

dels ock lägenheten Strandremsan med ovan omnämnda rätt till vatten och forsar i Valboån må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor.

7:o.

[7.]
Gällkvist nr 1
med Skara
Djurgårdsäng
i Skaraborgs
län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Gällkvist nr 1 med kronolägenheten Skara Djurgårdsäng i Skara socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1919 mot ett årligt arrende av 1,950 kronor. Egendomen, som angränsar Skara stad, innehåller en areal av 121.302 hektar, därav 65.111 hektar tomter, åker och dylikt, 29.813 hektar äng och odlingsmark, 23.580 hektar avrösningsjord och 2.798 hektar impediment.

I skrivelse till domänintendenten i länet hade drätselkammaren i Skara meddelat, att staden för utvidgande av sin stadsplan önskade inköpa det område av egendomen, vilket enligt en skrivelsen bilagd, av tillförordnade distriktslantmätaren Axel Sandberg den 21 april 1917 uppgjord beskrivning till en av extra lantmätaren E. O. Jansson år 1916 över egendomen upprättad karta är beläget väster om en å kartan dragen streckad röd linje a-b-c-d och omfattar ägofigurerna nr 1—7, 9—10, 13, 15, 15 a, 16 och 17 samt delar av ägofigurerna nr 8, 11,

12, 14, 18 och 19 samt innehåller en areal av 6.460 hektar. Drätselkammaren hade tillika uttalat den önskan att, därest området ifråga finge av staden förvärfvas, detsamma måtte få inlösas för ett pris, som bestämdes av tre gode män, av vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet utsåge en, domhavanden i orten en och drätselkammaren den tredje.

Vid arrendeuppskattning å egendomen den 9 augusti 1917 hava uppskattningsmännen, som åsatt det av staden begärda området ett saluvärde av 32,300 kronor, beräknat efter 5,000 kronor för hektar, och ett arrendevärde av 290 kronor, tillstyrkt bifall till stadens framställning och hemställt, att området måtte mot nämnda pris försäljas till Skara stad, under villkor att de å området befintliga, kronan eller arrendatorn tillhöriga byggnader finge kvarstå å området till och med år 1925 och att i köpet icke inginge utmed landsvägen befintliga stenmur och stenupplag, vilka voro avsedda för blivande nybyggnader å egendomen.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot detta förslag.

Med skrivelse den 27 december 1917 insände sedermera Kungl. Maj:ts befallningshavande en av stadsfullmäktige i Skara på därom av domänstyrelsen given anledning uppsatt ansökning i ärendet tillika med yttrande i anledning av uppskattningsmännens förberörda förslag.

I berörda ansökning hava stadsfullmäktige framhållit, bland annat, följande.

Redan länge hade behovet för staden att utvidga sig söderut gjort sig gällande. Härvid hade byggnadsverksamheten följt allmänna landsvägen åt Härlunda, på vars västra sida den gjort allt större erövringar. På den östra sidan däremot hade något markförvärv ej ägt rum på grund av jordens natur av kronoegendom. Till följd härav hade denna egendom, $\frac{1}{2}$ mantal Gällkvist nr 1 med kronolägenheten Skara Djurgårdsäng, med sin västra del kommit att kilformigt tränga in i stadens plan. När sedermera de norr om samma egendom belägna egendomarna Borbacka och Kämpagården komme att inryckas i stadsplanen, varom förslag föreläge, bleve nämnda kil allt mera framträdande. Såväl ur stadsplanesynpunkt som beträffande behovet för staden av lämpliga byggnadstomter för egna hem i närheten av fabriksområden vore det synnerligen önskvärt för staden att få förvärva ovannämnda kil av egendomen.

Då det av uppskattningsmännen föreslagna saluvärdet å området, 32,300 kronor, hade synts alltför högt tilltaget, hade två i saken väl förfarna män, föreståndaren för länets i staden förlagda lantmannaskola och direktören i aktiebolaget Gräfsnäs egendom, av staden anmodats att verkställa uppskattning å området. Av instrumentet häröver, som i avskrift bilagts ansökningen, framginge, att de kommit till saluvärde av allenast 19,057 kronor 50 öre, beräknat för fullgod åkerjord efter 3,500 kronor för hektar samt efter lägre belopp för vattenskadad mark och impe-

diment. Det av arrendeuppskattningsmännen området åsätta arrendevärdet, 290 kronor, syntes stadsfullmäktige ävenledes utgöra ett synnerligen vägande bevis för att siffran 32,300 kronor vore oskäligt hög. Troligen hade arrendeuppskattningsmännen åsatt jorden det värde, den kunde komma att få, sedan den lagts under stadsplan och indelats i tomter. Men då vore att märka att, innan man kommit så långt som till tomter, cirka 40 procent av området hade åtgått till gator och allmänna platser, vilka staden sålunda helt och hållet skulle få bekosta. Det vore just utläggandet därav, som förorsakade stegringen i värdet på tomterna, en stegring som dock borde komma staden till godo såsom ersättning för en del av de kostnader staden åsamkades för gatorna m. m. Att den ursprungliga jordägaren däremot skulle draga fördelarna av en senare ägares åtgärder syntes strida mot billighetens krav.

Stadsfullmäktige ville därför anhålla, att saluvärdet måtte bestämmas till det belopp, vartill de anmodade sakkunniga kommit, dock avrundat uppåt till 19,500 kronor. Skulle detta ej vinna bifall, anhölles, att saluvärdet måtte bestämmas på sätt enligt vad ovan nämnts av staden förut ifrågasatts.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har i sin ovan sist berörda skrivelse hemställt, att stadsfullmäktiges ansökan om nedsättning av det av arrendeuppskattningsmännen föreslagna saluvärdet å ifrågavarande område icke måtte tillstyrkas.

Domänstyrelsen har anfört, att, ehuru genom den ifrågasatta upplåtelsen en avsevärd del av kronoegendomens tomtområde, där dess ekonomihus vore belägna, skulle bortgå, styrelsen likväl, då nybyggnad av dessa hus ansetts oberoende härav böra ske och lämplig plats härför funnes, ej ville motsätta sig bifall till framställningen, dock under de förbehåll, som av arrendeuppskattningsmännen uppställts. Vad priset för området beträffade hölle styrelsen före, att med hänsyn till områdets läge i förhållande till staden, vilket tydligt framginge av den ansökningen vidfogade stadsplanen, det saluvärde, som av arrendeuppskattningsmännen beräknats, vore det lägsta, som kunde godtagas såsom köpeskillning. Styrelsen har föreslagit, att köpeskillningen skulle på stadens bekostnad bestämmas i den ordning, som är föreskriven i gällande författning om expropriation, med iakttagande att den ej finge understiga 32,300 kronor.

Till mig har därefter från Skara stad ingivits instrument över en den 23 februari 1918 av ledamoten av riksdagens andra kammare Karl Magnus Andersson i Milsmaden och godsägaren Lars Ekberg å Dagsnäs verkställd värdering å ifrågavarande område, varvid de med ledning av tillgängliga uppmätningshandlingar och erhållna upplysningar ansett värdet vara

för åkerjorden	5.195	hektar	à	2,800	kr.	kronor	14,546
» sank åkerjord	0.605	»	à	1,000	»	»	605	
» impediment	0.540	»	à	400	»	»	216	
		Summa	6.340					Summa kronor	15,367

Dessa värderingsmän hava anfört, att de, som sedan mer än 30 år kände denna egendom och särskilt det ifrågavarande området, utgått från jordens värde ur jordbrukssynpunkt och med fästare avseende å jordens närbelägenhet till staden.

Mot försäljning till staden Skara av ifrågavarande område, vars areal är 6.460 hektar och icke, såsom i sistberörda skrift angivits, endast 6.340 hektar, har jag i och för sig icke något att erinra. Vad priset beträffar, synes det vara tydligt, att detsamma icke bör beräknas efter områdets värde för jordbruk, även om närbelägenheten till staden i viss mån tages i betraktande, utan efter dess värde såsom tomtmark, vartill det är av staden avsett. För sådan användning torde impediment hava nästan samma värde som åkerjord. Även om man antager, att såsom stadsfullmäktige gjort gällande ungefär 40 procent av marken åtgå till gator och allmänna platser, och alltså endast omkring 3.800 hektar kunna utläggas till tomter, skulle det av uppskattningsmännen åsatta värdet av 32,300 kronor motsvara endast 85 öre för kvadratmeter eller knappt 8 öre för kvadratfot. Detta värde kan jag med hänsyn till områdets belägenhet icke finna vara för högt upptaget för marken i dess nuvarande skick, utan synes det, såsom domänstyrelsen framhållit, vara det lägsta, som bör kunna godkännas. Det torde för övrigt kunna med skäl ifrågasättas, huruvida så stor procent som 40 behöver avgå till gator m. m. I tall mindre andel av marken användes härtill, blir själva tomtmarken större och priset per arealenhet till följd därav lägre.

Jag biträder därför uppskattningsmännens, av Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen tillstyrkta förslag angående det lägsta försäljningspriset. Köpeskillings belopp torde böra bestämmas av tre gode män. Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande område om 6.460 hektar av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Gällkvist nr 1 med kronolägenheten Skara Djurgårdsäng i Skara socken av Skaraborgs län må försäljas till staden Skara mot köpeskillning, vars belopp skall på stadens bekostnad bestämmas av tre gode män, av vilka en utses av Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och en av staden samt domaren i orten skall vara den tredje, dock att köpeskillingen ej får understiga ett belopp av 32,300 kronor, samt under villkor i övrigt,

*Departements-
chefen.*

att köpeskillingen erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet;

att köparen, där så från kronans sida påfordras, uppför och för framtiden underhåller stängsel i områdets gräns mot kronans mark;

att köparen ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart å fångtet förenade kostnader;

att kronan eller egendomens arrendator tillhöriga byggnader få under tiden till och med år 1925 kvarvara och nyttjas utan ersättning till köparen; samt

att i köpet ej ingå utmed landsvägen befintliga stenmur och stenuplag.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—7:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagade härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i dessa ämnen skulle med den lydelse, bil. — till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.